

KÜLÖNFÉLÉK.

Adatok az unitárismushoz. Bowienak, a brit és külföldi unitárius társulat titkárának, a társulat választmánya elé terjesztett jelentéséből közöljük az unitárismus jelen életnyilvánulásáról tanuskodó alábbi adatokat:

A titkár mindenekelőtt bejelentvén, hogy Hargrove Ch., a kit a társulat Australiába küldeni határozott, a husvét hetében fog ez utjára elindulni s Australiában először Perthet, azután Adelaidot, Melbournet és a szomszédos helyeket fogja meglátogatni, mindenütt prédikálva és felolvasásokat tartva; onnan Tasmaniába, Hobartba, majd Sydney-be, Brisbane-ba és más városokba megy, a hol unitárius gyülekezetek vannak s csak ez év vége felé fog e missiói utjából, a melyre neje is elkiséri, visszatérni, — jelentését így folytatja: Christiániában, Norvégia fővárosában, több év óta van egy unitárius társulat, a melynek tagjai közelebből elhatározták, hogy mint rendes gyülekezet szervezkednek és saját lelkészt tartanak. Ez állásra meg is nyerték Hangerud Herman, christianiai születésű egyént, a ki egy ideig Amerikában mint unitárius lelkész működött és sokat tapasztalt férfit. Ez a mozgalom nagyjelentőségű és szép jövőt ígér az unitárismusnak. Armstrong úr, a társulat volt elnöke májusban a társulat megbízásából meg fogja látogatni Christianiát és ha ideje megengedi, meglátogat más központi helyeket is, hogy a szabadelvű vallásos gondolkozók vezéregyéniségeivel találkozzék és tanácskozzék. Amsterdamban a wallon-egyház fontos munkát végez a szabadelvű vallásos művek kiadásával és terjesztésével Hollandiában, a mely célra a társulat is 20 font sterlinget szavazott meg. — Franciaországban Bourrier André szorgalmasan fáradozik a szabadelvű vallásos gondolatok terjesztésében az ifjabb katolikus papság között, főleg »Le Chrétien Français« című lap útján. Revillenek Párisból és Montet-nek Genfből tett ajánlatukra a társulat e célra szintén 20 font sterlinget szavazott meg Bourriernek, hogy őt ebben a fontos működésében támogassa. Különben a társulatnak a f. évben tartandó köz-

gyűlésén Bourrier maga fog felolvasást tartani a szabadelvű gondolkozásnak és istentiszteletnek Franciaországban jelenlegi küzdelmeiről. — Berg, Birkedal urak és Westenholz kisasszony magokra vállalták az unitárius műveknek a terjesztése felett a felügyeletet Dániában, a melynek költségeire a társulat szintén 20 font segélyt szavazott meg. Dániában általában számosan érdeklődnek a szabadelvű vallásos nézetek iránt. — Indiában, Allahabadban, Bombayban, Calcuttában, Madrasban, Bandaban, Khasi Hillsben foly az unitárius misszió. Ezeken a helyeken a társulat mindenütt felolvasásokat, isteni tiszteleteket tartat s unitárius műveknek lefordíttatásáról gondoskodik a miveltebb mohamedánok számára. — Brüsszelben Hocart úr szintén kitartással folytatja a maga derék munkáját unitárius isteni tiszteletek tartásában. Az ő szíves meghívására Carpenter úr januáriusban Brüsszelbe ment és két felolvasást tartott francia nyelven az evangéliumról és a modern kritikáról. A felolvasást nagyon sokan nagy érdeklődéssel hallgatták meg s tervbe van véve azoknak kinyomatása is. A társulat képviseltette magát a szabadelvű vallásos gondolkozóknak a múlt őszön Eisenachban tartott egy igen érdekes gyűlésén is, valamint a protestáns együletnek évi gyűlésén Zutphenben, Hollandiában.

Ezeket látva, avagy nem méltán elmondhatjuk-e: „*Ne félj kicsiny sereg!*“ De egyszersmind hajtsuk meg tisztelettel magunkat angol testvéreink nagy buzgalma és missziói munkálkodása előtt! (cz.)

Az unitarismus Olaszországban. Bracciforti Ferdinánd milánói barátunknak a Christian Life szerkesztőjéhez e czímen irt leveléből vesszük ki a következőket:

A kiváló „Il Rinnovamento“ című olasz heti lap, a melyet Dr. Enrico Meynier ad ki Rómában, közelebbi számában egy igen érdekes cikket közöl Baldassare Labanatól, a római egyetemen a kereszténység történelme tanárától, a mely örömmel fogja eltölteni minden unitárius keresztény szívét. A cikk címe: Gesu nette scuole (Jézus az olasz iskolákban.) A tanár azért emeli fel szavát, hogy a római kath. kátét ne tanítsák többé az elemi iskolákban Olaszországban, s tanítsák nem a dogmatikai, hanem a történelmi Jézusnak személyét és cselekedeteit a magok vonzó formájában a gyermekeknek.

Jézus, ugymond Labanca tanár, maradjon iskoláinkban gyönyörűségök és erkölcsi épületökre a mi gyermekeinknek. A helyett, hogy őt homályos és nehéz dogmákba burkolva állítanak elejökbe, mutassák fel az ő nemes cselekedeteit, erkölceit és szentségét, a melyek életéből kisugároznak. Ez egy oly vonzó és rendkívül hasznos tanításmód, a minővel egy tudományos könyv sem versenyezhet. Jézus személyisége cselekedetei által egy oly erkölcsnemesítő hatalom, a mely páratlanul áll a világ hősei között.

Tanítsák a gyermekeknek, hogy Jézus alantós sorsban született, hogy mint kézműves hosszasan élt József és Mária mellett, hogy 30 éves kora körül bámulatra méltó jóltevő lett az igazság, a szentség és a legkiválóbb erkölcsiség szeretetét tanítván; hogy a gyermekek iránt nagy vonzalmat és szeretetet tanusított, őket mint szerető atya gondozta és ajánlják az ő példája követését; tanítsák, hogy egy fanatikus papságnak lett áldozata s mint hős halt meg, megbocsátott gyilkosainak is. Ilyen módon tanítva és mutatva fel Jézust az elemi iskolákban, ez a tanítás mély benyomást fog örökre gyakorolni az egyénre, a családra és a társadalomra egyaránt. Ezt a tanítást elfogadhatják napjaink szabad gondolkozói is, a kik azért fordulnak el a vallástól, mert azt a dogmákba helyezik.

Brunetiére bukása. Nemcsak a modern tudomány vallott csődöt egy néhány év előtt, a mint a kath. sajtó s kivált Schlauch bitoros püspök nagy gaudiumára e vakmerő francia műkritikus bizonyította egy lármásan üdvözölt munkájában: most legutóbb magának a nagynak kikiáltott Brunetiérenek is csődöt mondott bámult tudománya. A Sorbonne irodalomtörténeti tanszékére pályázott s elbukott egy versenytársa mellett, kiről az Alkotmány azt állítja, hogy oly apró alakocska „*lehet*, a milyenek a mi jeles magyar tudósaink, vagy legalább is a legtöbben közülök.“ E pártszenvédelytől sugallt nyilatkozat mellett még azt is megtudjuk a szomorkodó Alkotmánytól, hogy Brunetiéret plagizálással vádolják a francia antikatholikusok. Sőt az a hallatlan felsülés is megtörtént vele, hogy egy vidékről beküldött kitűnő regényt közölt, mint a *Revue des deux Mondes* cz. folyóirat nagyhirű szerkesztője. E regényről később kitűnt, hogy a leghíresebb francia regényírónak, Balsacnak klasszikus műve, mely nagy tetszés közt ötven évvel ezelőtt jelent meg első kiadásban. Czime: „*Le lys dans la vallée*“, azaz: Liliom a völgyben. A modern tudományt csődbe juttató Brunetiérenek, Franciaország első irodalomtörténészének és legkitűnőbb műkritikusának, a kath. hírlapok szerint, még csak sejtelve sem volt arról, hogy ez a szép liliom már az ő ifjúkora óta virágozik a francia irodalom gazdag völgyében. Az elmondottakból önkényt kínáló tanulság az, hogy a modern tudomány gúnyosan kiczégrezett állítólagos „bukása“ után szinte végzettszerűleg, ime valóban elkövetkezett a tudósnak kikiáltott híres „leleplező“ csufos bukása is.

K—ó.

Katholikus nevelés. A Kornis és Csáky grófi családokat a nagy Pázmány térítette a ref. és unitárius vallásról a katolikusra. Hívek is maradtak újabb hitökhöz, de a régi szerencse helyett az új viszonyok közé nem találó gondolkozásuk katasztrófával végezteti

fényes pályájukat. A nemrég öngyilkossá lett ifju Kornis után gr. Csáky György követett el a minap gyilkos merényletet egy előtte ismeretlen bécsi nő ellen. Most védelmére azt hozzák fel, hogy a gróf „már fiatal korában viziókat látott. Folyton arról panaszkodott környezetének, hogy az Isten anyjának képe éjjel-nappal előtte lebegett és e látomás annyira gyötörte, hogy vallási őrjöngés szállta meg s nem mert egyedül hálni a szobájában.“ A bécsi törvényszék most megkérte a budapestit, hogy hallgassa ki mindazokat, kik erre nézve felvilágosítást adhatnak.

(K—ó.)

Egy francia róm. kath pap levele, melyet a nantesi püspökhöz intézett:

Páris, 1904. febr. 10.

Kegyelmes Uram! Az udvariasság, melyet e levelet írva teljesítetek, bizonyára a legnehezebb mindazok közt, a miket életemben tennem kellett. Kegyelmes Uramat, lelkéztársaimat, barátaimat és a hívők egy nagy részét bántani fogja az valóban, sőt némelyek botrányosnak fogják találni. Tényleg leköszönésemet jelentem be a nantes-i saint-similien vicariatusáról és kilépésemet az egyházmegye papságából, mert elhatároztam, hogy a világi életbe lépek.

Nem áltatom magamat. Jól tudom, hogy anyagilag könnyű életet hagyok el, de tétovázás és nyugtalanság nélkül teszem ezt, habár az élet, a melybe lépek, bizonytalan és nem tudom, hogy a holnapim is biztosítva lesz-e?

Távozom; saját meggyőződésem, hogy lelkiismereti kötelességet teljesítetek.

Tizenkilencz évi papságom alatt a nékem adott különböző helyzetekben igyekeztem a legjobbat tenni. A kétség meglepett. Mindenképp akartam azt elnyomni s különösen azzal, hogy társadalmi munkákhoz s prédikáláshoz és tanulmányokhoz fogtam. Az élettapasztalat, a munka és gondolkodás azonban, csak annál világosabbá tette, a mit már évek óta gyanítottam, hogy bennem már nincs többé katolikus hit. És ennek a megállapítása éppen akkor, a mikor Kegyelmességed keze rendes papi állást akar rám bízni, hozta azt a fájdalmas kötelességet, melyet most teljesítetek.

Párisban, az iskolai városnegyed egy szerény szobájában, az egyetemi nagy könyvtártól nem messze, könyveim közepett várakozom egy olyan állásra, a mely nekem megengedi, hogy dolgozó testvéreimnek oly szolgálatokat tegyek, milyeneket mint katolikus pap nem tehettem.

Legyen szabad remélnem, hogy volt társaim, valamint azok is, a kik barátjuknak szerettek nevezni és végül mindazok, kik az én cselekedeteimnek becsületes voltát méltányolni tudták, nem fognak e lépésemért kárhoztatni.

A kik az utóbbi években hozzám közelebb állottak, éppen nem fognak elhatározásomon csodálkozni.

Fogadja Kegyelmes Uram, stb.

Lefevre V. P.

A kilépett róm. kath. papok, mielőtt állást foglalnának el, a mint látszik, lelkiismeretes, komoly tanulmánynyal készülnek új pályájukra, miben nagy segítségükre van Bourrier, a ki korábban lépett ki és a ki példány arra is, hogyan kell az új eszméknek és rendszernek magukat egészen átadniok.

Dr. Masznyik Endre ág. ev. theol. tanár a Pozsonyban megjelenő „Theologiai Szaklap“-ban az unitárius Szent Ábrahámi Mihály dogmatikájáról érdekes cikksorozatot kezdett. Dr. Masznyik „a lutheranismust, kalvinismust és unitarismust a közös evang. protestans törzs együgyanazon életerőtől áthattott s egészen természetszerű következetességgel és szükségszerűséggel kifejtett hármass hajtásának, az öntudatos és szabad evang. protest. személyiség érzelmi, akaratú és értelmi irányzata vallási és egyházi téren való külön-külön érvényesülésének“ tekintí. Azért Szent-Ábrahámi Mihályt is, „a hazai protestantismusnak a XVIII században legnagyobb dogmatikusát“ tanulmány tárgyává tette. A feltűnő cikksorozat többi részét érdeklődéssel várjuk.

Felekezeteink magyarsága. A legújabb statisztikai adatok szerint, Magyarország lakosainak száma ma már a 20 milliót megközelíti. Ebből az 1902. év végén 9,043.367 volt magyar anyanyelvű. Felekezetek szerint a magyarnyelvűek arányszáma: a görögkeletiek közt 1.45 százalék, a gör.-katholikusok közt 13.39, az evangélikusok közt 28.56, a róm. katolikusok közt 60.5, az izraeliták közt 71.5, a reformátusok közt 98.24, az unitáriusok közt 99 százalék. Ez utóbbi téves felvételnek lehet eredménye. Unitusokat (gör. kath.) unitáriusoknak írhattak a számláló lapokon. Az unitáriusok mind magyar anyanyelvűek. A katolikusok is szeretik magokat magyar felekezetnek hirdetni s ime a statisztika kideríti, hogy a zsidók közt 11 százalékkal több a magyar anyanyelvű, mint az országunkban uralkodni törekvő római keresztényeknél. És ha Horvátország katolikusait is ide számítjuk, előáll az a szomorú eredmény, hogy hazánkban csaknem minden második katolikus nem magyar.

A közoktatás állapota. Tanügyünk haladásával sem igen dicsekedhetünk. 1902. folyamán félmilliónál több iskolaköteles nem járt iskolába, bár ez évben a tanulók száma 54.000-rel emelkedett az előbbi évhez képest. A magyar iskolakötelesek közül a szokott 85.7 százalék járt, míg a tótoknak 87.6 s a németeknek 93.9 százaléka. Felekezetek szerint rosszabbodott a gör.-keletiek és a reformátusok iskoláztatása. Az írni és olvasni tudók száma tíz év alatt 53.2%-ról 61.2%-ra (Horvátországban 59%-ra) emelkedett, a mi a haladásnak mégis némi biztató jele.

Spanyolországban a saecularisatio a parlamentben ismét felmerült. A fekvő birtoknak két ötdrészre tartozik a róm. kath. egyházhoz. Mindazok, a kik e birtokot élvezik, természetesen ellene vannak a saecularizálásnak. 40,000 pap, 71,000 barát és apáca, 14,000 barát-és apáca-növendék, összesen 125,000 élnek az egyházi javakból. A miveletlen nép szemében a papság az egyetlen hatalom. A művelődés

csakis addig és oly irányban terjed, ameddig és a milyenben a róm. kath. egyház akarja. A szabadelvűek és republikanusok már rég érzik a hátrányait e körülménynek és ismételve kísérleteket tesznek a saecularisiora, hogy ez által a nevelésügyben az államnak nagyobb hatalmat biztosítsanak.

A német birodalmi gyűlésen a hadügyi költségvetés tárgyalásánál érdekes szóváltás történt Bebel a híres socialista és Stöcker volt udvari pap, antisemita között. Az utóbbi a sociálistáknak szemére vetette, hogy a zsidókkal tartanak és azoknak a tetszését keresik. Ekkor közbe kiáltották, hogy Jézus is zsidó volt, mire Stöcker azt felelte: „Ez is mutatja, hogy önök félreismerik a tényeket és történelmet. Az Idvezítő nem volt zsidó, ő emberfia volt.“

Milton kéziratai. Milton unitárius szellemű theologiai munkáira 1823-ban akadtak egy pinczében, hol sok időn keresztül féltve őrizték. Most leghíresebb művének, az „Elveszett paradicsomnak“ kézirata is előkerült, melyet 1665 ben diktálás útján fejezett be. A lelet egész Angliában nagy feltűnést keltett Százhuzezer koronáért adták el nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek, ki a nagybecsű ereklyét amerikai gyűjteményben helyezi el.

A keresztény prédikáció. Kovács Albert megjelenendő Homiletikájában a keresztény predicationról ezeket írja:

„Ékesszólás csak egy van mind a világi, mind az egyházi szöszék számára, s tehát az egyházi beszéd is a nyilvános ékesszólás szabályai alatt áll; azonban az ékesszólás mindenik fajának, s tehát az egyházinak is, vannak a dolog természetéből folyó némely különös sajátosságai is. A keresztény prédikáció a nyilvános isteni tiszteletben megjelenő beszéd, a melyet az egyházi szónok az Úr Jézus nevében és megbízásából intéz a keresztény gyülekezethez. A tárgya mindaz, a mi a keresztény vallási és erkölcsi élettel összeköttetésben áll, de semmi más ezenkívül; a forrása a papnak mély áthatottsága és szent lelkesedése a kereszténység ügye iránt; a célja pedig az, hogy Isten országának eljövételét előmozdítsa, a mit az által ér el, ha a keresztényi életet a hallgatókban felébreszti, erősíti és tökéletesíti. Vagy röviden szólva a keresztény prédikáció a Jézus szelleme által áthatott és a gyülekezetet azáltal lelkesítő beszéd

A latin praedicare szó, a melyből a prédikáció képződött, a κηρῦθειν-nek a fordítása, a mely szó a bibliában azon férfiak beszédét jelzi, a kik Isten akaratát és tanácsát hirdetik az embereknek (Mát. 9, 35). Jézus így nevezi a maga beszédjét is, s erre bocsátja ki a tanítványait is: κηρῦξατε το εὐαγγέλιον (Luk. 16, 15). Tehát a predikátor a Krisztus követője és tanúja; ennek nevében és megbízásából beszél, s következőleg az ő beszédjében épen azon istenigének kell megnyilatkozni és kiáradni, a mely a Krisztusban, a ki őt az igehir-

detésre kibocsátotta, megjelent (Verbi Divini Minister). A predikáció nemcsak vallási, vagy erkölcsi vagy bibliaismereti szent tanítás, mert a tanítás itt is csak kiindulási alap a szónoklathoz; de nem is tisztán csak szent szónoklat hanem Luther szavai szerint, a nyilvános isteni tiszteletnek legnagyobb és legfontosabb alkotórésze. Melanchton szerint a templomnak a legnagyobb vonzóereje; tehát maga is isteni tisztelet, azaz: egyfelől Isten dicsőségének kifejezése az emberek által, másfelől Isten jóakarátának hirdetése az emberekhez, s e két mozzanat által, a lelki világ békéjének építője a földön.

A világi ékesszólásnak tárgya az egész világ; ellenben a keresztény prédikáció csak a szentíráson alapuló vallási és erkölcsi világból meritheti tárgyát. A r. kath. egyház, azon tényből kiindulva, hogy a kereszténységet nem az új testamentum hozta létre, hanem Krisztusnak és apostolainak élőszóval való predikálása: a szentíráson kívül a hagyományoknak is útát nyit a predikációba; azonban a Krisztus és az apostolok tanításának más okmánya nem maradt réánk, csak a szentírás; most már csak ebből tudhatjuk meg, hogy mit tekintünk keresztény tárgynak; s azért a predikáció tárgyát kizárólag a szentírásból vesszük. Az emberi szellemnek a szentíráson kívül is vannak ugyan nagybecsű kincsei, a melyeket csak a kegyes butaság és a képmutató kapaszkodás szokott lekicsinyelni; jó szerencse, hogy nem áll rendelkezésükre az Omár kalifa hatalma; de ezek nem speczifikus keresztény eszmék, mert a keresztény eszmekör határa csak a szentírás határáig terjed; hanem általános emberi igazságok, a melyeknek ápolására az emberi társaság más intézeteket állított s nem a templomi szószéket. Megtörtént néha, hogy a templomi szószéket egyéb beces ismeretek terjesztésére és politikai czélokra is felhasználták; de ez mindig csak visszaélés volt és rövid ideig tartott.

A predikáció elmondásáról ezeket:

„Az elmondásnak csak egy pozitív szabálya van: írjon a szónok a saját lelkének teljességéből, a saját egyénisége szerint, s azt, a mit megirt, mondja el a lelke teljességéből, a saját egyénisége szerint úgy, hogy a lelkének minden mozgalma kifejezésre jusson a hangjában, arczán, taglejtésében és egész testének minden mozdulatában. Nem kell ehhez sem az, hogy a tükör előtt tanuljon be mimikákat, sem az, hogy nagy szónokoktól, vagy épen híres színészekről lessen el megragadó fogásokat; sőt még az okos professzor is csak a félszégeket igyekszik lenyesni a tanítványairól, pozitív megmutatás és begyakorlás helyett, annyira egyéni itt minden és annyira a természetnek önkénytelenül kell létrehozni minden mozzanatot. A fiatal, sanguinikus ember nem beszélhet úgy, mint a megnyugodott lelkű öreg böles; a magyar nem úgy, mint a német.

Mindenkinek van egy ugynevezett középhangja, a mely az ő szájában a legerősebb; ezt használja a beszéd prózai részében és csak a kiváló szónoki részletek elmondásánál térjen el ettől; de minden helyzetben mondjon ki minden szót tisztán, érthetően, elég erős hangon, nem susogva, nem ordítva.

Ügyeljen a szónok a helyes hangsúlyozásra, mert tulajdonképen az egész szavalás vagy szónoklás a helyes hangsúlyozásban áll s nem valami betanult, mesterséges hanghordozásban. Egy beszédben háromféle hangsúly van. Először minden egyes szóban, a mely a magyar nyelvben mindig az első szótagon áll; azután hangsúly fekszik minden mondatban a mondatnak a főszaván, a mely nem mindig az alany, lehet a körülmények szerint a mondatnak más része is; végül pedig hangsúlylyal kell kiemelni az egyes részeknek és az egész beszédnek is a fő vagy központi gondolatát.

Khinai bölcsesség. Tolsztoj Leo, „*Bölcsök gondolatai*“-ban néhány jellemző példája van felsorolva a khinai bölcs mondásoknak. *Lao-Tse* például a következőket mondja: A nélkül, hogy kilépne ajtaján, a nélkül, hogy kinézne ablakán, tudja az égi jelenségeket megértő bölcs, mi történik a világban. A ki ismeri az embereket: értelmes; a ki önmagát ismeri: felvilágosodott. A ki másokat legyőz: erős; a ki legyőzi önmagát: hatalmas. A ki pedig halála óráján felismeri, hogy halála után is tovább fog létezni: halhatatlan. — *Konfuciusztól* a következő gondolatok vannak a könyvben: Az ég és föld nagy dolgok, de van határuk, színük és alakjuk. De van az emberben *valami*, a minek sem határa, sem színe, sem alakja nincs és ez a *valami* — az értelem. Ha tehát a föld lakatlan volna is, mégis ott élne rajta az emberi értelem. Csakhogy a világ végtelen, ellenben az értelemnek korlátai vannak s ezért nem lehet az emberi értelem a világ értelme. Ebből az következik, hogy az értelemnek az egész világot be kell töltenie s az értelemnek végtelenné kell fejlődnie.

Kitüntetés. Szentiványi Miklóst, Háromszék vármegye érdemes alispánját a király kir. tanácsos czimmel ruházta fel. — *Kinevezés.* Dr Pálffy Gyulát, egyházfőtanácsi tagot, tordai egyházközségünk buzgó presbyterét gr. Bethlen Géza főispán Torda-Aranyos vármegye tisztii főorvosává nevezte ki. — *Tudori fokozat.* Kriza János, özv. Kriza Gyuláné fia a jog- és államtudományokból a helybeli m. kir. egyetemen tett szigorlattal tudori fokozatot nyert. — *B-Körispatakon* a több évig üresedésben levő papi állomás betöltött. A főtiszt. püspök ur Kelemen Sándor papjelöltet nevezte ki lelkésznek.

Gróf Kuun Irma, Fáy Béláné. E kiváló főúri nő ápr. 8-án elhunyt Budapesten, a hol az idei telet töltötte. Műveket nem írt, de nagymiveltiségű nő volt, méltó testvére gróf Kuun Géza nagy tudósnak. Több európai nyelvet beszélt és az angolt oly tökéletesen, hogy Gordon Sándor, angol tudós a marosnémeti kastélyban, melynek itt jártában, 1879-ben, szívesen látott vendége volt, alig tudta elhinni, hogy nem született angol nővel beszél. Gróf Kuun Irma férjével rendszeren Hunyadmegyében Marosnémetitől nem messze, az anyai ágon örökölt ősi Gyulay-birtokon, Dédácson lakott. Elvesztését a hunyadmegyeiek sokáig fogják érezni. 63 évet élt. Porait a Fáyak családi sirboltjába Gömörmegyében helyezték végnyugalomra.

ARANYKÖNYV.

Adakozás a kolozsvári egyházközség templom-tornya ujraépítésére.

(I—III. közlemény.)

Magyarországi Unitárius Egyház	500	korona
Sepsikőrispataki Bedő Dániel	200	"
Széplaki báró Petrichevich Horváth Kálmán	200	"
Kilyéni dr. Ferencz József	20	"
Vécsei Sámuel és Farkas Vilmos	200	"
Sepsi-szentiványi Szentiványi Gyula	52	"

Összesen: 1172 korona.

Szolgáljanak e nemes adományok buzdításúl a további adakozásra, hogy az egyházközség hatezerkétszáznyolcvannégy korona költségen templomá tornyát újra építhesse, a mi mindnyájunknak óhaja. Ez adományokért a leghálásabb köszönet!

Az egyházközség előljárósága nevében:

Kolozsvárt, 1904. ápr. 20.

PÉTERFI DÉNES,
unitarius pap.

A Székelyudvarhelyen építendő unitárius templom javára tett kegyes adakozások:

(Hetedik közlemény.)

Homoródszentpálon rendezett D. F. egyleti háziestély tiszta jövedelme 250 korona.

Ferencz József püspök úr útján Deréky Gyuláné, br. Györffy Róza úrnő Megyaszórol 80 kor.

Lőrinczi Béláné és Gergely Lajosné gyűjtő-ívén Hom.-Keményfalváról: Lőrinczi Béláné, Nagy Mihály, Kassay Domokos, Bene József, Gergely Lajosné 1—1 kor., Gergely Dénesné 60 fill., Lőrincz Péter, özv. Lakatos Gyuláné, Fekete Bénéámin, Kállai György, Czakó Domokos, Szemerjai